

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 116/2018-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 9. februára 2018 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Miroslava Duriša predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], zastúpených advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Masarykova 2, Prešov, ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj porušenie čl. 52 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžso 88/2015 a jeho rozsudkom z 26. apríla 2017 a postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 5 S 29/2014 a jeho rozsudkom z 18. februára 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. augusta 2017 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), a [REDACTED], [REDACTED], Poľská republika (ďalej len „sťažovateľka“; spolu ďalej aj „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj porušenie čl. 52 ods. 2 ústavy postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Sžso 88/2015 (ďalej aj „napadnuté konanie najvyššieho súdu“) a jeho rozsudkom z 26. apríla 2017 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“) a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 S 29/2014 (ďalej aj „napadnuté konanie krajského súdu“) a jeho rozsudkom z 18. februára 2015 (ďalej aj „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že Sociálna poisťovňa, pobočka Prešov (ďalej len „pobočka Sociálnej poisťovne“) vydala 10. októbra 2013 rozhodnutie č. 26072-13/2013-PO, ktorým rozhodla, že sťažovateľke zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti ako zamestnancovi u zamestnávateľa [REDACTED], IČO: [REDACTED], miesto podnikania [REDACTED], 31. marca 2013 podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov.

Proti rozhodnutiu pobočky Sociálnej poisťovne podali sťažovatelia odvolania, ktoré Sociálna poisťovňa, ústredie (ďalej len „ústredie Sociálnej poisťovne“) rozhodnutím č. 16605-3/2014-BA zo 25. februára 2014 zamietla a rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne potvrdila ako vecne správne.

Napadnutým rozsudkom krajského súdu bola žaloba sťažovateľa o preskúmanie rozhodnutia ústredia Sociálnej poisťovne zamietnutá v celom rozsahu. Krajský súd žalobe sťažovateľky vyhovel a zrušil rozhodnutie ústredia Sociálnej poisťovne v spojení s rozhodnutím pobočky Sociálnej poisťovne. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd napadnutým rozsudkom tak, že vo vzťahu k sťažovateľovi rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby potvrdil. Najvyšší súd vo vzťahu k sťažovateľke rozsudok krajského súdu vo výroku o zrušení rozhodnutí Sociálnej poisťovne a o vrátení veci zmenil tak, že konanie zastavil.

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú porušenie právnej istoty a predvídateľnosti súdnych rozhodnutí, keď poukazujú na priložené rozhodnutia najvyššieho súdu v skutkovo a právne podobných veciach, v ktorých bol zaujatý iný právny názor. Uvádzajú:

„Sťažovateľ I v žalobe namietal porušenie svojich subjektívnych práv v správnom konaní, predovšetkým z dôvodov nedostatočného zistenia skutkového stavu zo strany orgánu verejnej správy, porušenia zásady dvojinštančnosti administratívneho konania, nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy, nevydania rozhodnutia zo strany orgánu verejnej správy v zákonnej lehote, porušenia zásady rovnakého zaobchádzania, prejudikovania rozhodnutia orgánom verejnej správy, a to s podrobným odôvodnením a s odkazom na konkrétne skutočnosti...“

V odôvodnení svojho rozsudku Krajský súd v Prešove poukázal najmä na to, že podľa jeho právneho názoru sťažovateľ I namietal v žalobe porušenie iných ako svojich subjektívnych práv, v dôsledku čoho je jeho žaloba nedôvodná. Okrem toho sa Krajský súd v Prešove vyjadril k jednotlivým námietkam a tvrdeniam sťažovateľa I a k týmto zaujal príslušné právne názory, s ktorými sa sťažovatelia nestotožňujú. Vo vzťahu k sťažovateľovi II Krajský súd vyslovil záver o tom, že orgány verejnej správy v jeho prípade nedostatočne zistili skutkový stav veci, potrebný pre prijatie rozhodnutia...

Sťažovatelia prioritne poukazujú na rozsudok Najvyššieho súdu SR č. k. 9 Sžo 90/2015 zo dňa 14. 12. 2016 v skutkovo obdobnej a právne totožnej veci, v zmysle ktorého pobočka Sociálnej poisťovne ani Sociálna poisťovňa, ústredie nemali

právomoc rozhodnúť o určení tzv. uplatniteľnej legislatívy vo vzťahu k osobám v rovnakom postavení, v akom sa nachádzajú sťažovatelia.“

Sťažovatelia ďalej namietajú aj nedostatočne zistený skutkový stav veci a neoprávnené presúvanie dôkazného bremena na účastníkov administratívneho konania s touto argumentáciou:

«Z rozsudku Krajského súdu v Prešove a z rozsudku Najvyššieho súdu SR je pritom zrejmé, že došlo k akceptovaniu a k „odobreniu“ zjavne nedostatočne zisteného skutočného stavu veci zo strany orgánov verejnej správy (pobočky Sociálnej poisťovne a Sociálna poisťovňa, ústredie).

Z napadnutých rozhodnutí Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu SR vyplývajú výhrady k tomu, že samotní sťažovatelia boli vo vzťahu k zisťovaniu skutočného stavu veci v administratívnom konaní „málo činní“ a tak v administratívnom konaní, ako aj v konaní pred súdom nepredložili dôkazy, potrebné na preukázanie ich argumentácie. Všeobecné súdy teda v rozpore s právnou úpravou preniesli na sťažovateľov ako účastníkov administratívneho konania dôkaznú povinnosť na preukazovanie okolností, ktoré sú pre správny orgán dôležité pre meritórne a náležité rozhodnutie vo veci samej. Navyše aj na skutočnosti, ktoré neboli predmetom dokazovania pred prvostupňovým správnym orgánom...

Podľa sťažovateľov je neakceptovateľné a nespravodlivé, aby boli nad rámec „súčinnosti“ povinní v administratívnom konaní čokoľvek preukazovať a dokazovať namiesto orgánu verejnej správy, a už vôbec nie v konaní pred súdom v správnom súdnictve, kde sa rozhoduje zásadne na podklade skutočného stavu veci zisteného v administratívnom konaní...

V tejto súvislosti je nevyhnutné zamerať sa predovšetkým na samotnú obsahovú náplň zamestnania sťažovateľa II. Sťažovateľ II totiž vykonáva roznos letákov, ktoré si sťažovateľ I preberá v externej obchodnej spoločnosti. Do tejto obchodnej spoločnosti letáky distribuuje sťažovateľ I po ich vyzdvihnutí u svojich obchodných partnerov. Sťažovateľ I zároveň obstaráva obchodné zákazky v Poľskej republike...

Sťažovateľ I tieto skutočnosti orgánu verejnej správy riadne oznámil, napriek tomu však orgán verejnej správy v rámci výkonu kontroly nepristúpil k doplneniu dokazovania,

nevyžiadal si od sťažovateľa I ďalšie potrebné doklady, nepristúpil k výsluchu sťažovateľa II ani k inému spôsobu preverenia výkonu činnosti sťažovateľa II na území Slovenskej republiky...»

Na podporu svojich tvrdení sťažovateľa poukazujú na viaceré rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu v obdobných právnych veciach a na rozdielnosť postupu krajského súdu v ich veci.

Sťažovatelia ďalej namietajú retroaktivitu rozhodnutia ústredia Sociálnej poisťovne a prejedikavanie rozhodnutia zo strany správneho orgánu, pretože:

«... Sociálna poisťovňa, ústredie už v roku 2013 prijala záver o tom, že sťažovateľ I je tzv. schránkovou firmou a pristúpila k vydaniu svojho rozhodnutia až v roku 2014, čím výrazne prehĺbila dôsledky porušenia základných práv sťažovateľov.

Sťažovatelia majú ďalej za to, že rozhodnutím Krajského súdu v Prešove a rozhodnutím Najvyššieho súdu SR došlo taktiež k „akceptovaniu“ nezákonného retroaktívneho rozhodovania zo strany orgánu verejnej správy.

Sociálna poisťovňa, ústredie je orgánom verejnej správy, ktorý môže konať iba v medziach zákona. Z tohto dôvodu je neprípustné, aby Sociálna poisťovňa, ústredie, resp. pobočka Sociálnej poisťovne vydala individuálny právny akt, ktorým rozhodne o právach účastníka administratívneho konania spätne k inému dátumu než je dátum jeho vydania.»

Súčasťou sťažnosti je aj námietka nedodržania zákonnej lehoty na vydanie rozhodnutia a nezákonnosti kontroly vykonanej správnym orgánom:

„Vo vzťahu k nedodržaniu zákonnej lehoty na rozhodnutie v administratívnom konaní poukazujú sťažovatelia na to, že rozhodnutie pobočky Sociálnej poisťovne bolo vydané v rozpore s ustanovením § 210 ods. 1, ods. 2 zák. č. 461/2003 Z. z., nakoľko nebolo vydané v zákonnej lehote, ktorá objektívne začala plynúť podaním prihlášky, resp. registračného listu zo strany sťažovateľov.

... avšak zo strany Krajského súdu v Prešove a Najvyššieho súdu SR táto argumentácia sťažovateľov nebola vyhodnotená ako dôvodná, resp. ako postačujúca pre zrušenie príslušných rozhodnutí orgánov verejnej správy.

Sociálna poisťovňa je... oprávnená podľa ustanovenia § 242 ods. 1 zák. č. 461/2003 Z. z. vykonávať kontrolnú činnosť iba na preverenie plnenia povinností ustanovených zákonom č. 461/2003 Z. z. a nie na preverenie výkonu podnikateľskej či zamestnaneckej činnosti účastníkov správneho konania. Kontrolu na preverenie reálneho výkonu činnosti môže uskutočniť iba príslušný Inšpektorát práce, ktorý u sťažovateľa nezistil žiadne nedostatky.

Na preukázanie tejto argumentácie, ktorú ani Krajský súd v Prešove ani Najvyšší súd SR nezhliadli ako opodstatnenú, sťažovatelia bezprostredne poukazujú na rozhodnutie žalovanej č. 7942-3/2014 zo dňa 29. 01. 2014..., v ktorom Sociálna poisťovňa, ústredie výslovne konštatuje, že Sociálna poisťovňa, ústredie ani jej organizačné zložky nie sú oprávnené vstupovať do pracovno-právnych vzťahov a výkon činnosti príslušných subjektov je oprávnený kontrolovať iba inšpektorát práce.“

K namietanému porušeniu princípu rovnakého zaobchádzania sťažovateľa v sťažnosti uvádzajú:

„Sťažovateľ I totiž zamestnáva viacero zamestnancov - občanov Poľskej republiky, vo vzťahu ku ktorým pri existencii rovnakých podmienok príslušná pobočka Sociálnej poisťovne nerozhodla o tom, že nepodliehajú slovenskej legislatíve, a to len z dôvodu vydania formulára PD A1 (doklad preukazujúci skutočnosť, že zamestnanec podlieha slovenskej legislatíve) týmto ostatným zamestnancom. Týmto bol vo vzťahu k porovnateľným zamestnancom sťažovateľa I uplatnený odlišný postup ako vo vzťahu k sťažovateľovi II ako občanovi Poľskej republiky, hoci aj u nich nebol podľa Sociálnej poisťovne, ústredie preukázaný reálny výkon práce.

Porušenie princípu rovnakého zaobchádzania sťažovateľa vidia aj v tom, že na území Slovenskej republiky pôsobí množstvo zamestnávateľov, ktorých výkon činnosti nedovoľuje zastihnúť ich zamestnancov v sídle zamestnávateľa, pričom je možné predpokladať, že Sociálna poisťovňa doposiaľ u žiadneho iného zamestnávateľa, s výnimkou poľských zamestnávateľov, nevykonala v súčinnosti s príslušným Inšpektorátom práce kontrolu reálneho výkonu činnosti...

Sťažovatelia sa... zákonom ustanoveným postupom domáhali svojich práv na príslušnom súde (v správnom súdnictve), riadne preukázali jednotlivé skutočnosti,

na podklade ktorých bolo na mieste prijatie záveru o porušení zákona zo strany orgánov verejnej správy, no Krajský súd v Prešove ani Najvyšší súd SR ich tvrdenia nevyhodnotili ako dôvodné a rozhodnutia orgánov verejnej správy ponechali v platnosti.“

Na základe tejto argumentácie sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví porušenie ich základných práv zaručených v čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, porušenie čl. 52 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, napadnutý rozsudok najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a zároveň sťažovateľom prizná finančné zadost'učinenie každému v sume po 10 000 € a úhradu trov konania pred ústavným súdom.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy

podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

II.1 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1, čl. 40 a čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 52 ods. 2 ústavy postupom krajského súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 18. februára 2015

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu mohli sťažovatelia podať odvolanie (čo aj využili), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd. Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľov v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu. Ústavný súd preto túto časť ich sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

II.2 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 26. apríla 2017

Vo všeobecnosti sťažovatelia argumentujú, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu im nebola poskytnutá právna ochrana, pretože najvyšší súd nezohľadnil nimi vytýkané pochybenia správnych orgánov (nedostatočne zistený skutkový stav, neoprávnený presun dôkazného bremena na účastníkov, porušenie povinnosti rovnakého zaobchádzania, postup správnych orgánov v rozpore s právnymi predpismi), ktoré podľa názoru sťažovateľov vyvolali potrebu zrušenia rozhodnutí správnych orgánov preskúmaných v správnom súdnictve.

Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sa ústavný súd sústredil na posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde totiž vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď napadnutým postupom alebo napadnutým rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti vychádzal tiež zo svojho ustáleného právneho názoru, podľa ktorého obsah základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy tvorí predovšetkým ústavou garantovaná možnosť každého na reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom

konaní. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je pritom vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (obdobne pozri aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

Vo všeobecnosti ústavný súd poukazuje ďalej na špecifiká, ktorými sa riadi súdny prieskum uskutočňovaný podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku – ktorý bolo potrebné aplikovať v prejednávanej veci – v zmysle ktorých je úlohou (správneho) všeobecného súdu pri preskúvaní zákonnosti rozhodnutia a postupu správneho orgánu posúdiť, či si pre vydanie rozhodnutia príslušný správny orgán zadovážil dostatok skutkových podkladov, zistil vo veci skutočný stav a či konal v súčinnosti

s účastníkom konania, a ďalej to, či rozhodnutie bolo vydané v súlade so zákonmi a inými právnymi predpismi. Úlohou ústavného súdu bolo posúdiť, či napadnutý rozsudok najvyššieho súdu bol vydaný s prihliadnutím na uvedené osobitosti správneho súdnictva a či sú jeho závery zároveň ústavne udržateľné s prihliadnutím na už citovanú judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

K odvolaniu sťažovateľa najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol:

«Z obsahu žaloby jednoznačne vyplýva, že žalobca v 1. rade nenamietal porušenie vlastných subjektívnych práv, ale porušenie práv svojich zamestnancov, keď okrem nedodržania zákonnej 60 dňovej lehoty na vydanie napadnutých rozhodnutí, žiadne porušenie svojich subjektívnych práv netvrdil. Samotné nedodržanie procesných lehôt pri vydaní napadnutých rozhodnutí nemá za následok ich nezákonnosť, keďže prípadným zrušením žalobou napadnutých rozhodnutí len z tohto dôvodu by žalobca v 1. rade priaznivejšie rozhodnutie vo veci nedosiahol. Záver krajského súdu, že žalobca v 1. rade nebol aktívne hmotnoprávne legitimovanou osobou na podanie žaloby pre absenciu atribútu ukrátenia na právach, sú preto správne. V tomto kontexte odvolací súd odkazuje aj na uznesenie Ústavného súdu SR, sp. zn. IV. ÚS 228/2011-9 zo dňa 02. 06. 2011, podľa ktorého: „Na aktívnu legitimáciu na podanie žaloby o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu podľa druhej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku (Rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam a postupom správnych orgánov) nestačí, že žalobca bol účastníkom správneho konania (alebo sa s ním v správnom konaní malo ako s účastníkom konať), ale zároveň musel byť ako účastník správneho konania rozhodnutím, preskúmania zákonnosti ktorého sa domáha, ako aj postupom správneho orgánu na svojich právach ukrátený. Správne súdnictvo tak nie je založené na verejnej žalobe (actio popularis), ktorá by umožnila komukoľvek podať žalobu o preskúmanie rozhodnutia správneho orgánu. Ukrátenie práv žalobcu musí byť v žalobe tvrdené a podložené a aspoň potenciálne možné. Ako vyplýva z uvedeného, samotné postavenie účastníka v správnom konaní ešte k naplneniu podmienky dotknutosti, resp. ukrátenia práv žalobcu nevedie.“

Vzhľadom na vyššie uvedené nebolo možné zohľadniť námietku žalobcu v 1. rade, že postupom žalovanej a jej organizačnej zložky došlo k porušeniu viacerých subjektívnych

práv žalobcu, keď vo vzťahu k porušeniu práva na zákonné administratívne konanie, práva na fungovanie verejnej správy na princípe tzv. dobrej správy, práva na dodržiavanie základných zásad správneho konania ani nešpecifikoval, konkrétne v čom toto porušenie podľa jeho názoru spočívalo. Všeobecné tvrdenia žalobcu v 1. rade, že došlo aj k porušeniu jeho práva vlastníť majetok, práva podnikat' za rovnakých podmienok ako domáce subjekty a práva na dosahovanie zisku vlastnou činnosťou, keď v dôsledku vydaných rozhodnutí má značné ťažkosti s udrжанím doterajších zamestnancov a náborom nových zamestnancov, v dôsledku čoho sa dostáva do bezvýhodiskovej situácie, lebo pri zmeňujúcom sa počte zamestnancov nie je schopný dodržať zmluvné podmienky dohodnuté s obchodnými partnermi, čím o nich prichádza, prichádza o zisk zo zákaziek a hrozia mu aj sankcie za neplnenie dojednaných zmlúv a súdne spory, odvolací súd za relevantné nepovažoval, nakoľko žalobca v 1. rade argumentoval len okolnosťami vo vzťahu k uchádzačom o zamestnanie, ktorí sú výlučne poľskej štátnej príslušnosti a ktorí odmietajú na území SR pracovať z dôvodu, že ich príslušné verejnoprávne organizácie odmietajú zaregistrovať pre platenie sociálneho a zdravotného poistenia na území SR. Na uvedené argumenty žalobcu v 1. rade nebolo možné prihliadnuť aj z dôvodu, že tieto žalobca v 1. rade nenamietal riadne a včas v žalobe ale až v odvolacom konaní (§ 250j O. s. p.).»

K odvolaniu sťažovateľky najvyšší súd v napadnutom rozsudku uviedol:

„Zo spisu krajského súdu vyplýva, že právny zástupca žalobcu v 1. rade podaním zo 04. novembra 2014 v mene žalobcu v 1. rade podal návrh na pristúpenie pani [REDAKOVANÉ] do konania na strane žalobcu v 1. rade a súčasne predložil aj plnú moc na jej zastupovanie; krajský súd uznesením č. k. 5 S/29/2014-26 pripustil vstup pani [REDAKOVANÉ] do konania na strane žalobcu.

Krajský súd pri skúmaní podmienok konania konštatoval, že žalobu žalobkyne v 2. rade považuje za podanú včas vzhľadom na to, že z administratívneho spisu zistil, že rozhodnutie žalovanej bolo síce doručené dňa 05. marca 2014, avšak z doručienky pripojenej v spise vyplýva, že ho neprevzala osobne žalobkyňa v 2. rade, ale iná osoba.

S právnym názorom krajského súdu o včasnosti podania žaloby žalobkyňou v 2. rade sa odvolací súd nestotožnil. Dáva do pozornosti, že ešte dňa 26. júna 2014 žalobkyňa v 2. rade poverila JUDr. Dušana Remetu ako advokáta zastupovaním v konaní

o preskúmanie rozhodnutia žalovanej, kedy najneskôr sa žalobkyňa v 2. rade mohla o rozhodnutí žalovanej dozvedieť. Žalobkyňa v 2. rade vo svojich podaniach prevzatie rozhodnutí správnych orgánov nespochybňovala, resp. ani netvrdila, že by jej rozhodnutia správnych orgánov vôbec doručené neboli (a nežiadala ani, aby súd nariadil ich doručenie). Rovnako nespochybňovala, že by o nich dovedy vedomosť nemala. Pokiaľ teda krajský súd konštatoval, že uloženie povinnosti žalovanej doručiť rozhodnutie správneho orgánu žalobkyni v 2. rade považoval za neúčelné a nehospodárne a mal za to, že žaloba bola podaná včas, pochybil, nakoľko z predloženého súdneho spisu nevyplýva, že by sa žalobkyňa v 2. rade o preskúmanom rozhodnutí dozvedela až pripustením jej vstupu do konania, a, najmä z celého predloženého spisového materiálu nevyplýva, že by žalobkyňa v 2. rade takýto úkon (podanie žaloby) voči súdu sama alebo prostredníctvom svojho zvoleného právneho zástupcu či už na pojednávaní pred krajským súdom alebo mimo pojednávania vôbec realizovala.

Aj napriek tomu, že krajský súd pani [REDAKOVANÉ] označoval ako žalobkyňu v 2. rade s poukazom na to, že na návrh pripustil jej vstup do konania na strane žalobcu podľa § 92 ods. 1 O. s. p., ide stále o pribratého účastníka. Na toto procesné postavenie nemá vplyv ani okolnosť, že krajský súd napriek existencii osobitnej právnej úpravy (§ 250 ods. 1 vety druhej O. s. p.), nesprávne aplikoval § 92 ods. 1 O. s. p., ktorého použitie v správnom súdnictve nie je možné ako to správne namietala aj žalovaná.

Pribratý účastník nemá postavenie vedľajšieho účastníka konania. Pani [REDAKOVANÉ], krajským súdom nesprávne označovaná ako žalobkyňa v 2. rade (ktoré označenie však odvolací súd predovšetkým s ohľadom na zachovanie kontinuity a prehľadnosti rozhodnutia nemenil), bola do konania len pribratá uznesením krajského súdu a je potrebné na ňu aj tak nahliadať. Pokiaľ krajský súd preskúmaval rozhodnutie odporkyne aj vo vzťahu k pani [REDAKOVANÉ], ktorá žalobu na preskúmanie rozhodnutia odporkyne ani nepodala, táto okolnosť predstavuje neodstrániteľnú prekážku konania, na ktorú je potrebné prihliadať v každom štádiu konania. Z uvedeného dôvodu odvolací súd musel rozsudok krajského súdu v časti týkajúcej sa zrušenia rozhodnutia žalovanej a vrátenia veci na ďalšie konanie zmeniť a konanie zastaviť, lebo pani [REDAKOVANÉ] žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia nepodala.“

S poukazom na citované ústavný súd zastáva názor, že záver najvyššieho súdu o tom, že sťažovateľ nemohol byť rozhodnutiami správnych orgánov ukrátený na subjektívnych právach, a preto nebol hmotnoprávne aktívne legitimovaný na podanie správnej žaloby, ktorá bola z tohto dôvodu zamietnutá, je ústavne akceptovateľný a nevykazuje znaky procesného excesu. Ústavný súd teda nemá dôvod do napadnutého rozsudku najvyššieho súdu zasahovať, pretože medzi ním a obsahom základných práv garantovaných čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a obsahom práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by v súvislosti s námietkami sťažovateľa po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení.

Z odôvodnenia napadnutého rozsudku najvyššieho súdu jednoznačne vyplýva, že najvyšší súd sa vecou sťažovateľa riadne zaoberal, že príslušné právne normy interpretoval a aplikoval ústavne konformným spôsobom, rozviedol, akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil, a svoje rozhodnutie tiež zrozumiteľne a preskúmateľným spôsobom odôvodnil a na všetky pre posúdenie veci kľúčové argumenty sťažovateľa poskytol náležitú odpoveď. Ústavný súd z týchto dôvodov dospel k záveru, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom nemohol porušiť základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a ani jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto jeho sťažnosť pri predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Nad rámec uvedeného ústavný súd tiež považuje za vhodné uviesť, že nie je pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby oprávnený brať na zreteľ postup súdov, resp. správnych orgánov v podobných veciach iných fyzických osôb, keďže sa obmedzuje len na preskúmanie ústavnej akceptovateľnosti právnych účinkov rozhodnutia na právnu situáciu fyzickej osoby oprávnenej na podanie sťažnosti, teda tej, o ktorej základné práva v konaní pred ústavným súdom ide. Zároveň ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre opakovane pripomína, že mu neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zveruje plénu najvyššieho súdu (resp. jeho plénu a kolégiám), ktorému okrem iných priznáva aj právomoc zaujímať

stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov (m. m. I. ÚS 17/01).

Pokiaľ ide o právne závery najvyššieho súdu týkajúce sa sťažovateľky, podľa ktorých bola sťažovateľka pribratou účastníčkou podľa druhej vety § 250 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku a v dôsledku absencie žaloby o preskúmanie zákonnosti rozhodnutí správnych orgánov najvyšší súd konanie vo vzťahu k sťažovateľke zastavil, ústavný súd konštatuje, že tieto právne závery nepovažuje za arbitrárne, najvyšší súd ich primerane odôvodnil, takto nie sú zjavne neodôvodnené, preto sú ústavne akceptovateľné. Z uvedeného dôvodu sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Ústavný súd v tomto smere poukazuje navyše aj na to, že sťažovateľka v odôvodnení sťažnosti priamo nepolemizuje s uvedenými právnymi závermi najvyššieho súdu. Úlohou ústavného súdu pritom nie je, aby nedostatočnú procesnú aktivitu sťažovateľky – zastúpenej kvalifikovaným právnym zástupcom – vyvažoval tým, že by si sám „domýšľal“ argumenty, ktoré by mohli spochybníť správnosť záverov najvyššieho súdu. Ústavný súd už uviedol, že popri uvedení petitu je ďalšou povinnosťou sťažovateľa, aby svoju sťažnosť náležite odôvodnil, t. j. aby čo najpresnejšie opísal skutkový stav, z ktorého vyvodzuje svoj procesný nárok na ochranu poskytovanú ústavným súdom. Okrem opísania skutkových okolností musí odôvodnenie sťažnosti obsahovať najmä právne argumenty a právne posúdenie predloženého sporu. Nedostatok odôvodnenia sťažnosti vyvoláva významné procesné dôsledky (m. m. IV. ÚS 359/08, IV. ÚS 198/2012, IV. ÚS 54/2014). Vychádzajúc z absencie akejkoľvek argumentácie v sťažnosti týkajúcej sa právnych záverov najvyššieho súdu, ktoré boli podkladom pre výrok o zastavení konania v napadnutom rozsudku najvyššieho súdu, sťažnosť sťažovateľky bolo možné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

II.3 K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 26. apríla 2017

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

V zmysle čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

V súlade s čl. 39 ods. 1 ústavy občania majú právo na primerané hmotné zabezpečenie v starobe a pri nespôsobilosti na prácu, ako aj pri strate živiteľa.

V súlade s čl. 40 ústavy každý má právo na ochranu zdravia. Na základe zdravotného poistenia majú občania právo na bezplatnú zdravotnú starostlivosť a na zdravotnícke pomôcky za podmienok, ktoré ustanoví zákon.

Z obsahu sťažnosti možno vyvodit', že sťažovatelia namietajú porušenie svojich základných práv podľa 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy v priamej príčinnej súvislosti s namietaným porušením práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd nezistil porušenie základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy ani práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, nemohlo dôjsť ani k porušeniu základných práv sťažovateľov zaručených čl. 20 ods. 1, čl. 35 ods. 1, čl. 39 ods. 1 a čl. 40 ústavy.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd aj túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú v súlade s § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.4 K namietanému porušeniu čl. 52 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní a jeho rozsudkom z 26. apríla 2017

V súlade s čl. 52 ods. 2 ústavy cudzinci požívajú v Slovenskej republike základné ľudské práva a slobody zaručené touto ústavou, ak nie sú výslovne priznané iba občanom.

Ústavný súd v súvislosti s touto časťou sťažnosti zdôrazňuje, že čl. 52 ods. 2 ústavy má charakter ústavného princípu, resp. všeobecného interpretačného pravidla, ktorý sú všetky orgány verejnej moci povinné rešpektovať pri výklade a uplatňovaní ústavy, a preto sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 119/07). Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z kvalifikovanej medzinárodnej zmluvy, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 52 ods. 2 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody. Pretože v posudzovanom prípade ústavný súd nedospel k záveru o porušení žiadneho zo sťažovateľmi označených základných práv garantovaných ústavou, resp. dohovorom, nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 52 ods. 2 ústavy, a preto sťažnosť sťažovateľov aj v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu, aby sa ústavný súd zaoberal ďalšími návrhmi uplatnenými v sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. februára 2018